

Pol köp höd aku Timoti kai kitöŋa

¹ Timoti. Nɪ Pol. God, Kömö Pɪb Nöbö Dib an aku aipam, Kraiŋ Jis an nugwo nugw pön rɪbyöx gɪba alɪg mɪdöl Nöbö Dib aku aipam, nuarö hogwa nɪ yad nɪgɪm, Kraiŋ Jis mönö wä pön dub nöbö nuŋwa i mɪdla. ² Timoti. Kraiŋ mönö wä akwör yad nölmön, Kraiŋ Jis nugw pɪlö aku mɪ, nagö ha wä nɪ, me rɪ rɪbyöx nugumɪdla. Acö God aipam, Nöbö Dib ana Kraiŋ Jis aipam, nagö uliöxön, pɪ ösös rɪ ri abön nugwidɪx mɪdɪŋ, naŋ tar mɪd ri ab gɪ mɪdö.

Mönö inakmönö hörɪŋ nugw pɪb maga ra aku, naŋ ñɪgö yad nölmön ri abane, röŋa

³ Nɪ höd Masedonia Propins duba rön, nagö taun dib Epesas pɪ nɪgön mönö yad nölmön aku, weik algör ör iswob yadmɪdla. Naŋ Epesas yöraku mɪdön, nöbö God Mönö yadmɪdölɪŋö, rön, mönö inakmönö hörön yadmɪdöi nöbö piaku ñɪgö yadyöxön wöhö rön, yad nölmön ri abö. ⁴ Mönö inakmönö haiwo urön yad nölmɪdöi aku, “Nöso auso an al aliö yöxɪm hö,” rɪmɪdöi aku, naŋ ñɪŋ yad yöxaŋ mag aku röböxɪŋ. Mönö adaku yadön, nuö nuö akwör yadmɪdöia. Ñɪŋ mönö inakmönö adaku nöbö mö akuyöbö ñɪgö yad nölmɪdɪŋ, nöbö mö akuyöbö God nuŋ nöbö mö kömö pɪba rɪmɪd mönö wä aku nugweñɪm. Makwam, ñɪŋ Kraiŋ

mönö wä aku nugw pib maga nigen. ⁵ Nöbö mö Jisas nugw pöi piaku ñin nuö nuö madmag nig gi midin, me rön, nagö mönö ki yadmida. Madmag yuö ñin kwo, mag aku wä, mag aku gwogwo, me rön, nugw ri abön, mag wä rol akwör dumijön aku, ñin mi ödoriö haul nöbö mölöu nöbö piaku madmag nigöña. Ñin aliö alön haul nöbö mölöu nöbö piaku nuö nuö madmag nigmijön aku, ñin mi ödoriö Krais mönö wä aku nugw pön, rig yad mag akwör rimidoinjö, ri rbyöx nugunina. ⁶ Makwam nöbö mö bli Krais mönö wä aku rig yadmida mag akuyöbö röböxon, nöbö u röxg hör mönö piaku yadip yönmidöia. ⁷ An God lo yad nölib nöbö mijninjö, rön, ñin anau pölon, nöbö mö piaku ñigö mi usüsör rön yad nölmidöi aku, ji yad nölmidöi mönö aku ila ñin keir libak nugwölöi.

⁸ An nugwöla, God lo mönö nuñwa yadön aku, mönö paxdöriar, mi mönö wä mida. Makwam an God lo mönö wä aku pön, rib ana keir yöx nugwön mai duön amnör rimijnin aku mi ri gwogwam cininjö. God nuñ rig yadön akwör yad nöinin aku wä cöna; nöi wöhö. ⁹ An nugwöla, God lo mönö aku nöbö mö ri ri abmidöi piaku ñigö yadmidöl; nöbö mö lo mönö röd abmidöi piaku ñigö yadmida. Nöbö mö God nugwölöi piaku aipam, nöbö mö ap kib mag gwogwo rimidöi piaku aipam, ñigö yadmida. Nöbö mö God höjöpälölöi piaku aipam, nöbö mö God nugwo mönö gwogwo yadmidöi piaku aipam, ñigö yadmida. Nöbö mö nuö nuöm ñin bla keir

pɪl pal nɪgmɪdɔi piaku aipam, nɔbɔ mɔ nɔbɔpɔ
 pɪl pal nɪgmɪdɔi piaku aipam, ñɪgɔ yadmɪda.
¹⁰ Nɔbɔ kib mɔ kib rɪmɪdɔi piaku aipam, nɔbɔ ñɪɲ
 mɔ i pɪsaɲ yɔnɔlɔi wɔhɔ, nɔbɔ ñɪɲ ñɪɲɔr pɪsaɲ
 yɔnmɪdɔi piaku aipam, ñɪgɔ yadmɪda. Nɔbɔ ñɪɲ
 nɔbɔ mɔ halɔu ha bli kib pɔn hɔm, mabɔ ñɪgɔ
 rɪ nɔlmɪdɔi, nɔbɔ piaku aipam, ñɪgɔ yadmɪda.
 Nɔbɔ mɔ inakmɔnɔ hɔrɔn yadmɪdɔi piaku aipam,
 nɔbɔ mɔ “God mɔmɔg ila mi yadmɪdɔlɪɲɔ,” rɔn,
 inakmɔnɔ hɔrɔn yadmɪdɔi piaku aipam, ñɪgɔ
 yadmɪda. Nɔbɔ mɔ Krai mɔnɔ wɔ nuɲ aku rɔd
 abmɪdɔi piaku aipam, ñɪgɔ yadmɪda. ¹¹ Mɔnɔ wɔ
 aku Krai mɔnɔ mag wɔ nuɲ akwɔr. Mɔnɔ mag
 wɔ aku, God mil alɪg mɪd Nɔbɔ aku, nɪ mɔnɔ yad
 nɔl yɔnɪb nɔbɔ nuɲwa yad nɪgɔɲa.

Nɔbɔ Diba nuɲ Pol nugwo uliɔxɔɲa

¹² Nɪ Krai Jisas Nɔbɔ Dib ana nugwo ri ablaɲe
 rɪmɪdla. Nuɲ nɪ, nɔbɔ wɔ nɪ, me rɔn, pɔn, ɔlɪsɔ
 nuɲ aku nɪ nɔlɔn yad nɪgɪm, mabɔ rɪb nɔbɔ
 nuɲwa mɪdla. ¹³ Hɔd nɪ mɪd ri abmɪdɔi. Nɪ
 God nugwo yad hɔimɔuɔn, Krai Jisas nɔbɔ mɔ
 nuɲ bla ñɪgɔ rɪ gwogwam rɔn, nɔbɔ mɪ gwogwo,
 nɔbɔ ɔlɪsɔ ɔdɔriɔ mɪdmɪdma. Jɪ nɪ God nugwo
 nugwɔlɪb, mɔnɔ yadɔɲ il aku nugwɔlɪb rɪmɪdɪm
 aku mɪ, nuɲ nɪ ɔgwɔ yɔxɔn pɔɲa. ¹⁴ Nɔbɔ Diba
 nɪ mɪ ɔdɔriɔ ɔgwɔ yɔxɔn, pɪ ɔsɔs rɪ ri abɔn, Krai
 Jisas nugw pɪb mag aku aipam, nɔbɔ mɔ akuyɔbɔ
 madmag nɪgɪb mag aku aipam, madmag na yuɔ
 kwo yu nɪgɔɲa.

1:12: Apos 9:15; 1Kor 15:9-10; Gal 1:15-16

1:13: Apos 8:3;

9:1-5

15 Mönö aṇadö nugw pib i yadmida: Krais Jisas mögörib il ki höṇ aku, nöbö mö ap kib mag gwogwo rimidöi akuyöbö ñigö kömö piba höṇa. Nöbö ap kib mag gwogwo diba ödöriö rimid nöbö aku nör. 16 Makwam Krais Jisas ni ögwö yöxön, kömö pinö, rön, yadöṇa, “Nöbö ap kib mag gwogwo ödöriö rimid aku nugwo kömö pmön, nöbö mö akuyöbö magalig nugwön yajöña, ‘Krais Jisas nuṇ mi nöbö gwogwo aku nugwo kömö pöṇ aku, ni algör kömö pönṇö,’ cöñṇö,” röṇa. Makwam, ñiṇ Jisas nugw piṇ, nuṇ ñigö öim midib mag aku nöiöna. Il mid akwör, ni mi nöbö gwogwo ögwö yöxön kömö pöṇa. 17 Kiṇ diba nuṇ maduar ör ib hör i midida, wopik midida, mai öim öim mijöna. Nuṇ kömö midib mag akwör midida; wöroxib mag aku midöl. Nöbö mö nugwo mämäga nugwölöi. Nuṇwör God paṇyöbö iör midida. Nöbö Dib mil mag keiryöbö alig mid Nöbö aku, ib nuṇwa öim öim yadṇ adöx sö duṇ. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

Pol nuṇ Timoti mönö i yadöṇa

18-19 Ha na Timoti. Nagö yadiba rimidil mönö ki, God höd nöbö mö bli riba nölmän, nagö mai agapim cinaṇö rön yadim mönö akwör yajina. Mönö aku pön, Krais Jisas mönö wä aku mi ususör ri nugw pön, ap agapim ap wä, ap agapim ap gwogwo, me rön, nugw ri abön, mag wä rol akwör duön, kijaki yam nuṇ bla piṣaṇ kwockwoc palön nuö nuö rimidö. Nöbö mö bli mag akuyöbö rölön, God ñigö rib wä nöi aku röböxön, hö pin

pal duöia. ²⁰ Nöbö nagö Haimenias Aleksada yöñö mag akuyöbö alm+in n+ yadma, “Akuyöbö alm+döi aku, an p+sañ n+giö n+gön God höjöpalo+in+ñ. Ñ+gö nöbö hogwa röböx+ñ, Seten adö m+dön, ömörö diba pön, God nugwo yad höimöum+döi aku röböxbä maga rö,” r+ma.

2

God höjöpaliþ

¹ Mönö yad+ba r+m+d+l ki aliö m+da: an nöbö mö bla ñ+gö magaliþ r+byöx nugwön God höjöpain+m; nöbö mö bla ñ+ñ ap agap+m m+den aku, God nugwo yad nugun+m; nöbö mö bla God ñ+gö r+ nölön nugwid+x m+d ri abañ, me rön, höjöpain+m; nöbö mö akuyöbö magaliþ r+þ wä yöx nugwön God nugwo ri ablañe c+n+m. ² God nugwo yad nugw+ñ, nuñ kiñ bla aipam, gapman nöbö dib bla aipam, ñ+gö magaliþ nugwid+x m+d ri abañ. Aliö alañ m+, an tar m+d ri abön, God nugwo r+byöx nugu g+rön, wä rañ m+jn+ña. ³ Mag akuyöbö akwör c+n+ñ aku waiö. God, Kömö P+þ Nöbö ana aku, nugwo algör ör wä cöna. ⁴ “N+ nöbö mö akuyöbö magaliþ kömö p+ba r+m+d+l aku, ñ+ñ magaliþ mönö wä n+ aku nugw pön, mönö wä mönö il aku nugw ri ab+ñ,” me rön, r+þ aku yöx nugwa.

⁵ Aku agap+m:
God pañyöbö iör m+da.

Nöbö mib+l yöbö aku, algör ör pañyöbö iör m+da.
God pö adöi m+da; an nöbö mö pö adöi m+döla.

Nöbö panyöbö iör nöbö mö pɪ God pɪsan
nɪgliu nölɪb maga ra.

Nöbö aku Krai Jisas, nuɲ keir nöbö yöböm.

6 Nöbö mö bla magalɪg ap kib mag gwogwo
rɪmɪdöi mag pɪx aku,

Krai Jisas nuɲ bɪ katlö watlö um sö mɪxɪñ
nuɲwa keir pön,

ölɪɲ höb diba pön wöröxön,

ap rɪb dib an aku aɲadö woböɲa.

Makwam, God yad nɪgöɲ wop aku,

Krai Jisas alöɲ mag aku,

nöbö mö nugwön nugw pön bla,

nuɲ ñɪgö magalɪg kömö pöna.

7 Adakwör, Krai Jisas nɪ yad nɪgmɪn, nɪ Jisas
mönö wä pön dub nöbö i mɪdön, mönö wä aku
nöbö mö bla magalɪg yad nöl ri abön, Juda nöbö
mö yöi bla ñɪgö Krai Jisas mönö mɪ aku yad nöl
yönmɪdla. Nɪ mabö yad nɪgöɲ aku, nɪ mɪ ödöriö
yadmɪdla.

8 Nöbö piaku mögöɪb piaku magalɪg, nöbö bli
ñɪgö ölsö wölölaɲ, nuö nuö yadeñ, tar nɪgiö nɪg
gɪ mɪdön, öim öim God rɪg yadmɪd mag akwör rɪ
gɪrön, imaga pisö rön nugwo höjöpəl gɪr mɪjöñ
aku, nɪ wä cöna.

9 Makwam mö bla algör ör tar mɪd ri ab gɪ
mɪdɪɲ. Yöj panö ñɪɲa wajɪxeñ. Ap gol pön kɪtɪb
wä rɪmɪdöi bla, aimönö aɲaɲ mag köme röxgɪb
rɪg diba wobɪb bla, aimönö wölɪj rɪg diba wobɪb
bla yömeñ. Mö ap wä wä mɪxɪña yömmɪdöi bla,
nöbö mö bli anɪɲ nugwɪɲ wä raɲ, me rön, rɪmɪdöi

2:6: Rom 3:29-30; Gal 1:4

2:7: Apos 9:15; Gal 2:7-8; 2Tim 1:11

2:9: 1Pit 3:3-5

mag aku God nuŋ nugumɪn wä röl. ¹⁰ Jɪ mö God nugw pön höjöpälöliŋö, rɪmɪdöi bla, ñiŋ nöbö mö akuyöbö bli pɪ ösös rɪ ri abön, mabö bli nuöd rɪ nöliŋ. Aliö aiöñ mag aku, God nuŋ nugwan wä cöna.

¹¹ Nöbö bla God Mönö yad nölmɪjõñ aku, mö akuyöbö tar mɪdön, nugw ri abiŋ. ¹² Nɪ mö akuyöbö ñigö yadmɪdla, ñiŋ God Mönö nöbö bla yad nöleñ; ñiŋ nöbö piaku nugwidɪx mɪdeñ. Nöbö bla God Mönö yad nölmɪjõñ aku, mö bla ñiŋ mönö bli yadeñ. ¹³ God nuŋ Adam höd rɪ nigön, mai mö nuŋwa Ip rɪ nigõŋa. ¹⁴ God bi mag wöhö röŋ aku, kijaki nuŋ inakmönö hörmɪn Adam mönö aku yöxölön. Mönɪŋ nuŋwa Ip kijaki inakmönö hörön mönö aku yöxön rɪ gwogwam röŋa. ¹⁵ Jɪ mö piaku halöu ha yöx pön hön, anau pön, Krai Jisas nugw pɪ gör mɪdön, nöbö mö bla ñigö madmag nig gɪrön, Krai Jisas mönö wä nuŋwa rɪg yadmɪd mag akwör rɪ gɪrön, rɪ mɪjõñ aku, God ñigö kömö pöna.

3

Krais Jisas nugw pöi nöbö mö bla ñigö nugwidɪx mɪdɪb nöbö bla

¹ Mönö mɪ ödöriö yadɪba rɪmɪdla. Nöbö bli, Krai Jisas mabö nuŋwa rön, Jisas nugw pön mɪdöi nöbö mö bla ñigö nugwidɪx mɪjnɪŋö, rɪ rɪbyöx nugumɪdöi bla, rɪb wä yöx nugumɪdöia. ² Makwam, ñiŋ Jisas nugw pön mɪdöi nöbö mö bla ñigö nugwidɪx mɪdɪb nöbö bli yad nɪgnɪŋö,

2:10: 1Tim 5:10 **2:12:** 1Kor 14:34 **2:13:** Jen 2:7,21-22;
1Kor 11:8-9 **2:14:** 2Kor 11:3; Gal 3:1-6 **3:1:** Apos 20:28
3:2: Tait 1:6-9

cöñ aku, nöbö mag wä r+ ri abm+döi bla akwör nugwön yad n+göña. Mö ñ+ñ a panyöbö iör pön, nöbö höimöl+ b wä, r+ba yöx nugw ri abön, mag gwogwo reñ, nöbö mö pad piakuyöbö höm yad wahax pön pön du ram ñ+ñ a yuö kwo n+gön, nöbö mö Krai Jisas nugw p+m+döi bla ñ+gö yad nöi ri abön, r+m+döi nöbö piakwör nugwön yad n+göña.

³ Nöbö röbö wain m+ga n+mm+döi bla, nöbö m+ öi+sö diba rödm+döi bla, nöbö mönö nuö nuö yadm+döi bla, nöbö köme ulnöu löpöi gol r+g ap bla madmag n+gm+döi nöbö bla, ñ+ñ nugwön yad n+gm+ijeñ. Nöbö tar höimöliö m+d ri ab g+ m+döi nöbö akwör nugwön yad n+göña. ⁴ Nöbö möniñ halöu ha ñ+ñ bla ñ+gö nugwid+x m+d ri ab g+ m+d+m, halöu ha ñ+ñ bla, acö mi yadö, rön, mönö yöxön mai dum+döi, nöbö piakwör nugwön yad n+göña. ⁵ Aku agap+m: nöbö i nuñ mö halöu ha nuñ keir piaku nugwid+x m+d ri aben aku, nuñ pödpödiö God nöbö mö nuñ piaku nugwid+x m+d ri abön?

⁶ Nöbö Krai Jisas yöudöñdöñ ör nugw pöi bla nugwön yad n+geñ. Nöbö Krai Jisas yöudöñdöñ ör nugw p+ nöbö aku, nöbö diba m+dlö, rön, p+n b+rañ, God nuñ nugwo mönö diba yadön, yad hör piaku ab+ b maga ra. Maduar ör, n+ nöbö diba m+dlö, rön, k+jaki nuñ God nugwo röböxm+n, God nuñ piöñö k+jaki nugwo yad aböñ mag akuyöbö, nöbö aku nugwo pañ mag akwör cöna. ⁷ Yad n+göñ nöbö aku, nöbö mö Krai mönö wä aku nugw pölöi bla ñ+ñ nöbö aku nugwön, nöbö aku nöbö wä, me r+ r+byöx nugum+döi, nöbö aliö

akuyöbö nugwön yad nīgōña. Nöi mijön aku, nöbö mö Kraias Jisas nugw pölöi bla nöbö aku yad höimöuñ, kijaki meña nugwo pib maga ra.

⁸ Mag aliö akuyöbö, ñiñ nöbö mö nugwidix m+dib nöbö bla ñigö mabö r+ nöl+ib nöbö bli yad nigninö, cöñ aku, nugw ri abön yad nīgōña. Nöbö mö piaku, nöbö aku nöbö wä, me r+ r+byöx nugum+döi, nöbö bla akwör nugwön yad nīgōña. Ñiñ mönö ma akwör yadön, inakmönö hörön yadeñ, röbö wain miga nimeñ, köme ulnöu löpoi gol rig ap bla r+ib miga yöxeñ, aliö almijöñ nöbö bla akwör nugwön yad nīgōña. ⁹ God Mönö aku magalig mönö mi, me rön, ususör r+ nugw pön, m+d ri ab g+ m+döi nöbö bla akwör nugwön yad nīgōña. ¹⁰ Makwam, höd mabö ulm+dö bli ñigö yad+ñ, ñiñ r+ ri abm+jöñ aku, mai ñigö yad n+g+ñ, ñiñ nöbö mö nugwidix m+dib nöbö bla ñigö mabö r+ nöl+ib nöbö m+d+ñ.

¹¹ Mag aliö akuyöbö, ñiñ nöbö mö nugwidix m+dib nöbö bla ñigö mabö r+ nöl+ib mö bli yad nigninö, cöñ aku, ñiñ algör ör nugw ri abön yad nīgōña. Mö piaku algör ör mö wä akwör m+d+ñ. Nöbö mö piaku, mö aku mö wä, me r+ r+byöx nugum+döi, mö piakwör nugwön yad nīgōña. Nöbö mö bli ñigö yad höimöueñ, mö tar höimöliö m+d ri ab g+ mijöñ, röbö wain miga nimeñ, inakmönö hörön yadeñ, ap bli kib peñ, öim r+byöx nugw ri ab g+ mijöñ, mö piakwör nugwön yad nīgōña. ¹² Nöbö mö nugwidix m+dib nöbö bla ñigö mabö r+ nöl+ib nöbö bla, mö ñiña panyöbö iör pön, mön+ñ halöu ha ñiñ bla ñigö

nugwidix mid ri ab gi midim, halöu ha ñiη bla, acö mi yadö, rön, mönö yöxön mai dumidöi, nöbö piakwör nugwön yad nigöña. ¹³ Mabö ri nöliþ nöbö mö bla mabö ñiηa ri ri abmijöñ aku, nöbö mö Jisas nugw pöi alebö aku ib wä pön, Krai Jisas nugw pi cici nigön rimijöña.

¹⁴ Ni nagö midiba ringör inö, rön, nagö köp ki kai kitmidla. ¹⁵ Makwam ringör wöin aku, naη köp ki pi nugwön, an God nöbö mö nuηwa, God öim kömö mid Nöbö aku nugw pön cöc nuηwa midöl nöbö mö akuyöbö, an pödpödiö ri ri abniη aku nugunö. An God nöbö mö nuη bla, nigio nigön ram padö ölisö ödöriö akuyöbö midm+n, mönö mi nuη aku yöm riþ maga nigöl.

¹⁶ Mör, God Mönö mag aku mönö ma ödöriö yada:

Krais Jisas nöbial m+xiña nigm+n, nöbö mö nugwo wöxnö nugumä.

God Inöma, Jisas ri ri ablaηö, röηa.

Ejol bla ñiη nugwo nugumä.

Nöbö mö mögöriþ adadö piaku piaku yönön, mönö wä nuηwa nöbö mö piaku ñigö yad nölmidmä.

Nöbö mö mögöriþ adadö piaku piaku nugwo nugw pi+mä.

Nuö nuηwa nugwo pön mil mag wä keiryöbö aliη adöx yöd röul adö kau sö yöroku pön wöluöηa.

4

God mönö wä yad nölmidöliηö, cöñ aku, ji inakmönö hörön yajöña

¹ God Inöma wöxnö yadön yada, “Mai wop aku nöbö mö bli Krajs Jisas mönö wä nugw p̄m̄idöi aku röböxon, kijaki inakmönö hörən mönö aku nugw p̄n, ragwo ha yam nuḅ bla inakmönö hörön yad nöl̄ḅ mönö aku nugw p̄n, mag akwör mai diöñ̄ḅ,” ra. ² Kijaki mönö inakmönö nuḅwa yad nölm̄idöi nöbö mö bla, ñ̄ḅ mag aku wä, mag aku gwogwo, me r̄ r̄byöx nugwölöi. R̄b mag ñ̄ḅ aku, aku wä, aku gwogwo, me röxa, j̄ r̄b mag ñ̄ḅ aku ain pin röxg ur̄m̄ yönum̄in̄ aḅadö yöm̄ ra. Ñ̄ḅ inakmönö hörön yad nölm̄idöia. ³ Nöbö mö piaku inakmönö hörön yadöia, nöbö bla mö pöl̄ḅ, mö bla nöbö pöl̄ḅ, me röia. Ñ̄ḅ yadöia, ap mag piaku ap n̄m̄ib̄ j̄ ap mag piaku ap n̄m̄ölib̄ möd̄ib̄, me röia. Makwam God nuḅ ap mag r̄ n̄gön, nöbö mö n̄ nugw p̄n mönö m̄ na nugum̄idöi piaku, ñ̄ḅ ap mag bla magal̄g n̄ ri ablaḅe rön n̄m̄öñ̄ḅ, rön, r̄ n̄göḅa. ⁴ God ap r̄ n̄göḅ akuyöbö magal̄g wä akwör r̄ n̄göḅa. God ap wä magal̄g r̄ n̄ḡm̄ m̄da piaku m̄, an nöbö mö ap i mödöin̄ḅ. Ap wä r̄ n̄ḡm̄ m̄da piaku magal̄g God nugwo ri ablaḅe rön p̄ n̄m̄n̄ḅa. ⁵ Aku agap̄m̄: God höjöpälön, ri ablaḅe, r̄m̄jn̄ḅ aku, God Mönö nuḅwa r̄ḡ yadm̄id mag akuyöbö, ap mag piaku magal̄g m̄ wä akwör m̄j̄öna.

Nöbö mö akuyöbö ñ̄gö yad nöl̄ ri abö

⁶ Mönö yadm̄id̄il̄ k̄, haul nöbö mölöu nöbö piaku ñ̄gö yad nöl̄ ri abm̄j̄n̄ö aku, naḅ Krajs Jisas mabö r̄ nöl̄ib̄ nöbö wä m̄j̄n̄ö. Naḅ höd ha ulm̄idö m̄dön, Krajs Jisas mönö wä nuḅ

akwör nagö yad nölm+dm+n naŋ nugw ri abön, r+g yad akuyöbö akwör mai duön, r+p hön, wopik algör ör mönö wä aku nugwön mai dum+dlö. ⁷ Makwam, hör mönö yad nölp yönm+döi aku yöxm+j+nö. Naŋ ususör rön, God nugwo wä cön adakwör r+ g+r m+dö. ⁸ Nöbö mö bli ususör rön höbai wobön r+m+döi piaku, m+xiñ ñ+ŋa ölsö piöna. Makwam naŋ ususör rön, God Mönö r+g yadm+d mag akuyöbö akwör r+m+j+nö aku, naŋ ölsö keiryöbö p+nö. God nugwo wä cön adakwör r+m+j+nö aku, mögö+r+b il k+ m+j+nö wop k+ aipam, God mögö+r+b adöx yöd röul adö kau sö yöraku m+j+nö wop aku aipam, m+d ri ab g+ m+j+nö. ⁹ Mönö yad+ba r+m+d+l pik, mönö m+ ödöriö, me rön, m+ mödoŋwadö nugw pö. ¹⁰ God öim kömö m+d Nöbö aku nugw pöl aku m+, r+byöx g+ba alig m+döla. Krai Jisas nuŋ nöbö mö piaku magalig kömö p+nö, rön, wöröxöŋa. Nöbö mö Krai Jisas alöŋ aku nugw p+m+jöñ bla, God öim kömö m+d Nöbö aku ñ+gö magalig aŋadö kömö pöna. An r+b mag paŋyöbö akwör yöx nugwön, mabö ususör r+ m+döla.

¹¹ Mönö yadm+d+l k+, naŋ nöbö mö akuyöbö ñ+gö yad nölm+daŋ nugw+ŋ. ¹² Nöbö mö bli, nagö ha nöbö, me rön, mönö yaj+nö aku nugwöl+ba maga ra aku, naŋ nugw ri abö. Naŋ mag wä r+ ri abön mag akwör raŋ duaŋ, Krai Jisas nugw pöi nöbö mö bla, naŋ mönö wä yad nölm+dlö mag aku, naŋ mag wä r+ ri abm+dlö mag aku, naŋ nöbö mö madmag n+gm+dlö mag aku, naŋ Krai Jisas nugw p+ c+c+ n+gm+dlö mag aku, naŋ mag wä rol akwör

dum+dlö mag aku nugwön, ñ+ŋ keir algör ör cõña.

¹³ N+ in aku, j+ n+ pöx m+dlö wop k+, nöbö mö akuyöbö ñ+gö God Mönö aku mämäga nugw yad nöl g+rön, mönö il aku yad nöl g+rön, r+ m+idane.

¹⁴ Höd wop aku, Jisas nugw pim nöbö mö bla ñ+gö nugwid+x m+d+b nöbö bla, imag ñ+ŋa yöcmac rol nagö n+gm+n, God ñ+gö r+byöx nölm+n, nagö mai agap ap+m c+nö mönö aku yad+m, God nagö ap wä nölön aku uplöbm+j+nö. ¹⁵ Ap yadm+d+l k+, naŋ r+b mag paŋyöbö iör yöxön, m+ usüsör rön rö. Alm+j+nö aku, naŋ Krais Jisas ödöi wä nuŋ aku usüsör rön ipal+p dum+dlö aku, nöbö mö bla magal+g nugwõña. ¹⁶ Naŋ nugw ri abö, God Mönö r+g yadm+d mag akuyöbö akwör r+ g+rön m+idane. Nugw ri abö, God Mönö r+g yadm+d mag akuyöbö akwör r+byöx nugu g+rön m+idane. Aliö m+ usüsör r+p dum+d dum+d dum+j+nö aku, naŋ keir aipam, nöbö mö mönö nagö nugwõñ bla ñ+gö aipam, kömö p+nö maku.

5

Naŋ Krais nöbö mö nuŋ bla nugwid+x m+d ri abö

¹ Nauö nöbö bla ñ+gö yadyöxm+j+nö; nauö nagö keir yad nöl ri abm+dlö mag akuyöbö, ñ+gö kwo algör yad nölö. Ha nöbö bla, haul nagö keir ösös r+ ri abm+dlö mag akuyöbö, ñ+gö kwo algör p+ ösös r+ ri abö. ² Mö dib bla, nam nöbö nagö keir r+ ri abm+dlö mag akuyöbö, ñ+gö kwo algör p+ ösös r+ ri abö. Ha mö bla, nölöunanŋ nagö keir r+ ri abm+dlö mag akuyöbö, ñ+gö kwo algör p+ ösös

rɪ ri abö. Naŋ rɪb wä adakwör yöx nugwön, rɪb gwogwo bli yöx nugumɪjɪnö.

Lap wösrö

³ Lap wösrö halöu ha mɪdöl akuyöbö ñɪgö nugwidɪx mɪdan mɪd ri abɪŋ. ⁴ Jɪ lap wösrö halöu ha ñɪŋ bli mɪjõñ aku, naŋ ñɪgö yadmɪdan, Krai Jisas nugw pöi aliar, nuöm apɪnɪŋ nöbö höd ñɪgö ap mag nölmɪdöi mag akuyöbö, wopik ñɪgö painjö ap mag nölon nugwidɪxön pɪ ösös rɪ ri abɪŋ. Almɪjõñ aku mɪ, God nuŋ nugwan wä cöna.

⁵ Lap wösrö nuŋwör mɪd aku, nuŋ God paŋyöbö nɪ nugwidɪx mɪdan, me rön, mil pɪxmag yuö God höjöpäl gör mɪda. ⁶ Jɪ lap wösrö wahax pɪ gɪrön yönmɪdöi akuyöbö, an kömö mɪdölɪŋö, rɪ rɪbyöx nugwöi aku, jɪ wöröxbä röxg mɪdöia. ⁷ Mönö yadmɪdɪl kɪ, nöbö mö akuyöbö ñɪgö yad nöł ri aban nugwön lap wösrö aipam halöu ha nöbö ñɪŋ bla aipam mönö kɪ nugwön mai duŋ, ñɪgö mönö i mɪden.

⁸ Jɪ nöbö mö kai, nöbö mö nuŋ keir ödöriö akuyöbö, nuöm apɪnɪŋ nöbö nuŋ keir bla, pɪ ri abön ap mag ren aku, nuŋ Krai mönö wä mag aku röböxön aliö aiöna. Nöbö mö Krai nugw pölöi bla, mɪ gwogwo rɪ mag akuyöbö rölöi.

⁹ Lap wösrö bli yadön, “Ib an aipam lap wösrö piaku pɪsaŋ köp kai kɪtön anɪŋ aipam ap mag ap bla nöine,” me rɪmɪdɪŋ, nugw ri abön ib ñɪŋa pöña. Lap wösrö kɪm akuyöbö padokwo padök mös höuöiliö hö du adokwebö ragpɪd kwo (60) yönöŋa, nöbö paŋyöbö iör pɪm wöröxöŋa, lap wösrö piakwör iba pöña. ¹⁰ Lap wösrö nöbö mö bli nugwɪŋ wä cön lap wösrö piakwör iba

põña. Mö mag wä rol akwör rön, halöu ha ulm+dö bla nugwid+x mid ri abön mönö nöl+m mid ri abm+döi bla, nöbö mö pad piakuyöbö höm p+ ösös rön ap mag nölön, nöbö mö Krai nugw p+m+döi akuyöbö ñ+gö mabö r+ nölön, nöbö mö r+ b m+x+la yöx öliöxm+döi bla ñ+gö p+ ösös r+ ri abön r+m+döi lap wösrö piakwör iba põña.

¹¹ Lap wösrö lap röxgölöi bla, ib ñ+ñ a p+m+jeñ. Krai nugwo c+r+p+n+ñö, r+m+jöñ aku, j+ mid+p duön, madmag ñ+ñ a pab+lan, nöbö yonyöbö pön m+d+ñö, rön, Krai nugwo röböxön nöbö yonyöbö põña.

¹² Ñ+ñ keir höd yadim mönö aku röd aböñ aku m+, God nugwan mönö m+jöna. ¹³ Makwam lap wösrö lap röxgölöi piaku, mabö rölön, hör ram ram yön g+rön, r+byöx g+ mönö röxgöl+ba hör piaku yad g+rön, alöia alöia, r+ g+rön, r+ m+jöña.

¹⁴ Lap wösrö ñ+ñ nöbö yonyöbö pön, halöu ha yöxön, ram ñ+ñ a keir mabö rön, mid ri ab g+ m+jöñ aku waiö. Mid ri ab g+ m+jöñ aku, nöbö mö God nugwo ölsö wöl+m nugum+döi piaku, an+ñ yad höimöub maga n+gen. ¹⁵ Makwam lap wösrö bli Krai Jisas nugwo röböxön mödö Seten mai dum+döia.

¹⁶ Krai Jisas nugw pön midöi mö bla, yam ñ+ñ keir piaku lap wösrö i m+jön aku, ñ+ñ keir nugwid+x m+d+ñ. Nöbö mö Krai nugw pön midöi bla n+giö n+gön, lap wösrö ñ+ñör m+döi piakwör nugwid+x m+jöña. Nöi m+jön aku, lap wösrö m+ga m+d+ñ, ñ+gö nugwid+x mid öliöxm+jöña.

Nöbö mö Krai nugw pöi bla ñ+gö nugwid+x m+d+ñ nöbö bla

17 Nöbö mö Kraiſ nugw pöi piaku ñigö nugwidix mid ri abmidöi nöbö bla, nöbö mö Kraiſ nugw pöi akuyöbö, ñigö ri ri abön pe wä nöliſ. Nöbö ususör rön Kraiſ mönö wä aku nöbö mö Kraiſ nugw pölöi akuyöbö yad nölmidöi bla aipam, nöbö ususör rön Kraiſ mönö wä il aku nöbö mö nuſwa yad nölmidöi bla aipam, ñigö pi ösös ri ri abön pe wä nöliſ.

18 God Mönö riſ mifi kai kitön yadmä, “Ap wit maga röb+il patiſ, mag bla keir nigön, yöj bla keir nigaſ, me rön, hön kau pön höj, wit mag bli nimöñiſ, rön, ajmöl ñiſa nag nig cirmitjeñ; mabö rimidöi adaku paiſö bli nimnöb nifiſ,” me rimä. God Mönö riſ um i kwo kai kitön yadmä, “Nöbö mabö rimidöi bla pe nöliſ,” me rimä. 19 Nöbö paſyöbö iör hön yajöna, “Nöbö mö Kraiſ nugw pöi piaku ñigö nugwidix mid+ib nöbö aku al aliö ri gwogwam rö,” rimiſjön aku, nugum+iſnö. Nöbö mö mös mönö nöbö mö mös paſ akuyöbö nugwön, hön yadm+iſjön aku, mi yad+ibä maga rö, rön, nugwö. 20 Nöbö mö Kraiſ nugw pöi piaku ñigö nugwidix mid+ib nöbö aku, ap kib mag gwogwo rimid aku röböxen aku, Kraiſ nöbö mö du mögum rimiſjön wop aku magaliſ nugugu mid+iſ nugug+rön, nugwo yadyöxö. Almiſj+nö aku, nöbö mö bli nugwön, anau pön, mai mag akuyöbö aleñ.

21 Nöbö ni bla ri gwogwam rimidölöi, ji nöbö ñiſ bla akwör ri gwogwam rimidöiſ, rön, riſ aku yöx nugum+iſnö. Mönö ila miſjön aku, nugw ri abön yadö. Nagö mönö ki hör yadmidöi; God,

Krais Jisas, ejol nuṅ yad niḡoṅ piaku nugugu mi+d+i m nugugi+rön yadmi+dla.

²² Nöbö mö Krais nugw pöi piaku ñiḡö nugwidix mi+d+i b nöbö bla, imag nagö ri+mgör rol ñiḡö niḡön, mabö aku yad niḡölö. Nöbö mö bli ap kib mag gwogwo ri+mi+jöñ aku, nagö pi+saṅ ri+mi+jinö. Nagö nöbö hölul mi+döl akuyöbö mi+dö. ²³ Nagö ap öim öim rön, yuö hölu aku, nagö wopik röbö akwör ni+mm+i+jinö; röbö wain ul mi+ṅ bli aliḡ ni+mö.

²⁴ Nöbö mö ap kib mag gwogwo ri+mi+döi piaku, bli wöxnö ri+m, ri+mgör nugwön mönö yadmi+döla. Ji nöbö mö bli ap kib mag gwogwo tar ri+ umadiṅ, ri+mgör nugwöiniṅ. Mai nuguniṅa. Nöi mi+jön aku, God mönö diba yajön wop akwör wöxnö niḡöna. ²⁵ Mag aliö akuyöbö, nöbö mö ñiṅ nöbö mö bli ñiḡö ösös ri+ ri+ abmi+jöñ aku, bli wöxnö mi+daṅ, ri+mgör nuguniṅa. Ji ri+mgör nugwöiniṅ aku, umad gi+ mi+d+i b maga niḡöl.

6

Nöbö mö nag mabö ri+b bla

¹ Krais nöbö mö nuṅ bli ñiṅ nag mabö ri+b nöbö mö mi+döi piaku, nöbö dib ñiḡö wob pön hem piaku ñiḡö pi+ ri+ abiṅ. Alm+jöñ aku, nöbö mö bli nugwön, God nugwo yad höimöuön, an Krais Jisas mönö wä yad nölm+döl piaku yad höimöueñ.

² Nöbö mö Krais nugw pöi bla, nöbö Krais nugw pöi bli ñiḡö nag mabö ri+ nölon, ri+b gwogwo yöx nugwön, Krais adö mi+döi nöböhöd an bla pödpöd ri+mi+n ñiḡö nag mabö ri+mi+döliṅö, rön, yadöliṅ.

Nöböhöd wä ana Kraiss nugw pöi piaku ñigö mabö ri nölm+döliñjö, rön, wahax pön mabö ñiñ aku ri ri abm+diñ. Mönö kai kitm+diñ k+ nöbö mö piaku ñigö yad nöli ri abañ nugwiñ.

Ap miğa piñjö, rön, riñ aku yöx nugwöia

³ Nöbö mö bli, Nöbö Dib ana Jisas Kraiss nuñ mönö wä yadöñ aku aipam, mönö wä nuñwa öim yad nölm+döl aku aipam röböxon, mönö hör bli yad nöiöñ piaku, ⁴ anör nöbö mö diba m+döliñjö, rön, u pilön riñba m+dölm+ñ, aliö alm+döia. Makwam, nöbö mö bli ñigö riñ gwogwo yöxon, mönö mag adakwör nuö nuö yadiñ uhö giñrön, nöbö mö bli nugwiñ öliñsö wölañ, öliñsö rödon, mönö gwogwo yadön, riñ gwogwo yöx nugum+döia. ⁵ Ñiñ Jisas mönö miñ nuñ aku röböxon, God ödöia din+ñ aku köme ulnö löpöi riñ ap piaku piñiñjö, rön, riñ gwogwo akwör yöxon, öim öim mönö nuö nuö yadm+döia.

⁶ Makwam an Kraiss Jisas nugw pön, ap ana mödö m+diñ aku wahax piñiñ aku, an ap wä yöbö i pön, m+diñ ri abniñ. ⁷ Mam nöbö an+ñ yöx pön hem wop aku, ap bli al+g pön hölm+ñ. Wöröxn+ñ wop aku, algör ör ap bli al+g pön duöin+ñ. ⁸ Jiñ ap mag niñm+ñ bli, wöliñ an bli miñjona, ap an ap ulul bla maku, me c+niñ. ⁹ Nöbö mö ap miğa piñiñjö, ri riñbyöx nugum+döi bla, u pilim, riñ pañyöbö aku ñigö pön piñiñ dum, urap ap niñm+ñba höm+ñ, meña piñ, riñba öliñ höb diba piñm+diñ mag akuyöbö ñigö cöna. Ñigö miñ anadö gwogwo

6:3: Gal 1:6-9 6:5: 2Tim 3:8; 4:4; Tait 1:14 6:6: Pil 4:11-12; 1Tim 4:8; Hib 13:5 6:7: Job 1:21

cöna. ¹⁰ Nöbö mö köme ulnöu löpoi gol riḡ ap bla madmag niḡmiḡdoi piaku, ap kib mag gwogwo adö hörirör miḡa akwör riḡmiḡdöia. Bli riḡba aku yöx nugwön, God riḡbyöx nugub adaku röböxön, miḡd ri abölön, ömörö diba piḡmiḡdöia.

God ap imag rol nagö niḡ nölöḡ ap aku piḡ ri abö

¹¹ Timoti. Naḡ God nöbö nunwa miḡdlö aku miḡ, ap gwogwo ap inakmönö yadmiḡdiḡ ki magaliḡ hölul rön, riḡ ri abön, God riḡ yadmiḡd mag akwör rön, Kraiḡ Jisḡ nugw pön, nöbö mö akuyöbö madmag niḡgön, miḡ usüsör riḡ riḡp duön, nöbö höimölḡba miḡdön tar miḡdö. ¹² Naḡ Jisḡ nugw pön miḡdlö aku, wop bli ömörö nagö haḡ öliöxmḡjiḡnö, jiḡ naḡ miḡ usüsör rön, Kraiḡ mönö wä aku mai dumḡdö. Nöbö mö miḡa nugugu miḡdiḡm nugugirön, niḡ Kraiḡ Jisḡ nugw piḡlö, riḡmö wop aku, nunḡ öim miḡdiḡb maga nagö nölöḡa. Öim miḡdiḡb mag aku piḡ ciḡciḡ niḡgö.

¹³ God ap piaku magaliḡ kömö maga nölmḡd Nöbö aku aipam, Kraiḡ Jisḡ Podias Pailot nugwo mönö paxdöriar yadöḡ Nöbö aku aipam, niḡḡ nugugu miḡdiḡm nugugirön, nagö miḡ usüsör rön yadmiḡdla, ¹⁴ mönö nagö yadmiḡdiḡ ki magaliḡ nugw ri abön, mai duön, riḡ ri abanḡ duanḡ, Nöbö Dib ana Jisḡ Kraiḡ höuöil höna. Naḡ akuyöbö riḡmiḡdanḡ, nöbö mö bli nugwön nagö yad höimöub maga niḡgen. ¹⁵ Jisḡ höuöil hön wop aku God nunḡ keir yad niḡgöḡa. Yad niḡgöḡ wop akwör Jisḡ nunḡ höuöil höna. God Nöbö wä keiryöbö ödöriö. Nunḡ

6:10: Epes 5:5 6:11: 2Tim 2:22 6:12: 1Kor 9:25-26; 2Tim 4:7 6:13: Jon 18:36-37 6:15: Rep 17:14

panyöbö akwör ap piaku magalig nugwidix mida. Nun kin piaku magalig Kin ñiña mida. Nun nöbö dib piaku magalig Nöbö Dib ñiña mida. ¹⁶ Nun panyöbö akwör wöröxbä maga nigöl; mi öim öim mijöna. Mil wä nun aku keiryöbö mida. Nöbö mö bli mämäga ñiña nugwo nugwölöi mi wöhö; mämäg ana nugwo nugub maga nigöl. Nun il yöra duba nigöl. Nun God Nöbö ölisö keiryöbö ödöriö aku, nöbö mö magalig nugwön, ib nunwa öim öim yaditj adöx sö duanj. Mag aliö akuyöbö aku mag waiö.

¹⁷ Nöbö mö köme ulnöu löpöi gol ritj ap miga mid akuyöbö ñigö yadan, anör nöbö mö riba midölitj, rön, ap yadkap yöm cön piaku ritbyöx nugwölitj; God anitj nöbö mö nugwidix midanj, mid ri aböñitj, rön, ap wä wä miga anitj öim nölmid aku pön, ritbyöx gitja alig miditj. ¹⁸ Makwam, ñigö yadan, ap miga mid akuyöbö, nöbö mö piaku uliöxön, pit ri abön, ap ñitj bla nöbö mö piaku bli amitn nölitj. Ñitj nöbö mö bla ñigö rit ri abön, ritj dumiditj ritj dumiditj, ñitj ipitölan. ¹⁹ Ñitj mag aliö akuyöbö ritmijöñ aku, mi ap wä ñiña mijön God mögöritb nunwa adöx yöd röul adö kau sö yöraaku, nugwön ñitj duön kömö öim miditb mag aku mi anadö pön, öim öim kömö mijöña. Kömö miditb aku kömö mi ödöriö.

²⁰ Timoti. God ap imag rol nagö nölitm aku pit ri abö. God nugwo ritbyöx nugwölön mönö inakmönö hörön hör mönö piaku öim öim yaditj uhömidöi akuyöbö aipam, mönö ua nitgön nuö

nuö yadmıdöi akuyöbö aipam, pı+mıjınö. ²¹ Nöbö mö bli mönö inakmönö ñıı aku pön, wopik God Mönö mag ödöriö nugwölııö, rön, hör möl aku duön, Jisas mönö wä nuıwa nugw pı+mä aku aıadö röböxöia.

God nagö pı ösös rı ri abön nugwidıx mıdanı.

MÖNÖ KÖMÖ
**The New Testament in the Haruai language of Papua
New Guinea**
Nupela Testamen long tokples Haruai long Niugini

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Haruai

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-05-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 8 May 2021

9e954707-a711-5aaf-8460-3e8220e0e211